

Research Paper

Examining the Impact of Hope for the Future on Academic Motivation through the Mediating Role of Parents' Cultural Literacy in Students

Zahra Sheikhi¹, Parisa Farrokhi Nejad^{2*}

1. Master's Degree, Department of Educational Management, Zahedan Branch, Islamic Azad University, Zahedan, Iran

2. Assistant Professor, Department of Educational Management, Zahedan Branch, Islamic Azad University, Zahedan, Iran

Received: 07/08/2024

Accepted: 18/11/2024

PP:110-120

Keywords:

Hope for the future, academic motivation, parents' cultural literacy, elementary students, structural equation modeling

Abstract

Introduction: This study was conducted to examine the effect of hope for the future on academic motivation through the mediating role of parents' cultural literacy among second-grade elementary school students in Hirmand County.

Research Methodology: The research method was descriptive-correlational with a structural equation modeling approach. The statistical population included 5,425 second-cycle elementary school students in Hirmand County during the 2023-2024 academic year, of which 357 students were selected through simple random sampling. The data collection tools included standardized questionnaires on hope for the future, academic motivation, and cultural literacy, with Cronbach's alpha coefficients calculated as 0.71, 0.92, and 0.79, respectively. Data analysis was conducted using SPSS 23 and LISREL 8.8 software.

Findings: The results showed that hope for the future has a positive and significant impact on students' academic motivation. Additionally, hope for the future positively influences academic motivation through the mediating role of parents' cultural literacy. Moreover, parents' cultural literacy directly affects students' academic motivation.

Conclusion: The findings highlight the importance of considering students' hope for the future and parents' level of cultural literacy in enhancing academic motivation and reveal the need for planning to improve these factors.

Citation: Sheikhi, Z., Farrokhi Nejad, P. (2024). Examining the Impact of Hope for the Future on Academic Motivation through the Mediating Role of Parents' Cultural Literacy in Students. Journal of Ahsan Education, Vol 1, No 1, pp 110-120

Corresponding author: Parisa Farrokhi Nejad

Address: Islamic Azad University, Zahedan, Iran

Email: pari101360@yahoo.com

مقاله پژوهشی

تأثیر امید به آینده بر انگیزش تحصیلی از طریق نقش میانجی سواد فرهنگی والدین در دانش آموزان

زهرا شیخی^۱، پریسا فرخی نژاد^{۲*}^۱کارشناسی ارشد، گروه مدیریت آموزشی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران^۲استادیار گروه مدیریت آموزشی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

چکیده

مقدمه و هدف: این پژوهش با هدف بررسی تأثیر امید به آینده بر انگیزش تحصیلی از طریق نقش میانجی سواد فرهنگی والدین در دانش آموزان مقطع ابتدایی دوره دوم شهرستان هیرمند انجام شد.

روش شناسی پژوهش: روش پژوهش توصیفی-همبستگی با رویکرد مدل سازی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل ۵۴۲۵ دانش آموز مقطع ابتدایی دوره دوم شهرستان هیرمند در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بود که ۳۵۷ نفر به روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسشنامه‌های استاندارد/امید به آینده، انگیزش تحصیلی و سواد فرهنگی بود که ضریب آلفای کرونباخ آن‌ها به ترتیب ۰،۷۱، ۰،۹۲ و ۰،۷۹ محاسبه شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS 23 و LISREL 8.8 انجام شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد امید به آینده تأثیر مثبت و معناداری بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان دارد. همچنین، امید به آینده از طریق نقش میانجی سواد فرهنگی والدین تأثیر مثبتی بر انگیزش تحصیلی دارد. علاوه بر این، سواد فرهنگی والدین به طور مستقیم بر انگیزش تحصیلی تأثیرگذار است.

بحث و نتیجه گیری: یافته‌ها اهمیت توجه به امیدواری دانش آموزان به آینده و سطح سواد فرهنگی والدین در ارتقای انگیزش تحصیلی را نشان می‌دهد و لزوم برنامه ریزی برای بهبود این عوامل را آشکار می‌سازد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۱۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۸

شماره صفحات: ۱۱۰-۱۲۰

واژه‌های کلیدی:

امید به آینده، انگیزش تحصیلی، سواد فرهنگی والدین، دانش آموزان ابتدایی، مدل سازی معادلات ساختاری

استناد: شیخی، زهرا، فرخی نژاد، پریسا. (۱۴۰۳). تأثیر امید به آینده بر انگیزش تحصیلی از طریق نقش میانجی سواد فرهنگی والدین در دانش آموزان، فصلنامه تعلیم و تربیت احسن. دوره اول شماره یک، پاییز ۱۴۰۳، شماره صفحات ۱۱۰-۱۲۰

* نویسنده مسئول: پریسا فرخی نژاد

نشانی: دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

پست الکترونیکی: pari101360@yahoo.com

مقدمه

شیخی (Sheikhi, 1403) تأکید می‌کند که تعلیم و تربیت، بنیادی‌ترین ابزار برای رشد اجتماعی و شخصی هر فرد است. یکی از مهم‌ترین مسائل در این حوزه، ارتقای انگیزش تحصیلی در دانش‌آموزان به‌عنوان یک محرک اصلی برای پیشرفت در زمینه‌های مختلف است. انگیزش تحصیلی به مجموعه‌ای از فرایندهای روان‌شناختی اطلاق می‌شود که دانش‌آموزان را برای دستیابی به اهداف یادگیری ترغیب می‌کند. به باور عبدالرزاق‌پور (Abdolrazapour, 1399)، انگیزش تحصیلی مستلزم پشتیبانی از نیازهای روان‌شناختی اساسی مانند استقلال، ارتباط و شایستگی است. علاوه بر این، امید به آینده به‌عنوان یک عامل کلیدی در ایجاد انگیزه و پویایی در زندگی فردی و اجتماعی دانش‌آموزان شناخته می‌شود. هزارجریبی و صفری شالی (Hezarjaribi & Safari Shali, 1389) بیان می‌کنند که امید به آینده نه تنها پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را تقویت می‌کند، بلکه به شکل‌گیری نگرش مثبت نسبت به جامعه و نقش‌های اجتماعی آنان کمک می‌کند. این عامل می‌تواند عاملی انگیزشی برای دانش‌آموزان در مواجهه با چالش‌های زندگی تحصیلی باشد. از سوی دیگر، تأثیر محیط خانواده و سواد فرهنگی والدین در شکل‌دهی انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان غیرقابل انکار است. صمدپوری (Samadpouri, 1400) سواد فرهنگی را مجموعه‌ای از دانش‌ها و مهارت‌هایی تعریف می‌کند که والدین به‌واسطه آن می‌توانند ارتباط بهتری با فرزندان خود برقرار کرده و آنان را در مسیر یادگیری و رشد هدایت کنند. در جوامعی که والدین از آگاهی فرهنگی بالاتری برخوردارند، دانش‌آموزان انگیزه بیشتری برای مشارکت در فعالیت‌های تحصیلی نشان می‌دهند. رشد انگیزش تحصیلی نیازمند تعامل میان عواملی نظیر امید به آینده، سواد فرهنگی والدین و محیط آموزشی است. فلاح (Fallah, 1402) بیان می‌کند که این تعامل می‌تواند بر توانایی دانش‌آموزان در رسیدن به اهداف آموزشی تأثیر بگذارد و نقش اساسی در کاهش افت تحصیلی ایفا کند. بنابراین، بررسی عوامل متأثرکننده بر انگیزش تحصیلی می‌تواند به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزشی کمک کند تا راهبردهای مؤثرتری برای ارتقای کیفیت آموزشی ارائه دهند. در این پژوهش، تأثیر امید به آینده بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان با نقش میانجی سواد فرهنگی والدین بررسی می‌شود. این مطالعه با تمرکز بر دانش‌آموزان مقطع ابتدایی دوره دوم شهرستان هیرمند، تلاش می‌کند به شکاف موجود در ادبیات پژوهشی پاسخ دهد و نقش مهم سواد فرهنگی والدین در توسعه انگیزش تحصیلی را روشن سازد. این نتایج می‌تواند به‌عنوان الگویی برای بهبود سیاست‌های آموزشی در مناطق کمتر توسعه‌یافته مورد استفاده قرار گیرد.

تعلیم و تربیت همواره به‌عنوان ضرورتی مطلق برای رشد و توسعه فردی و اجتماعی انسان‌ها شناخته شده است. شیخی (Sheikhi, 1403) اشاره می‌کند که با دستیابی به دانش، ارزش‌ها و نگرش‌های عملی، انسان‌ها می‌توانند نقش مؤثری در بهبود خود، جامعه و دولت ایفا کنند. ایت‌هال (Eithal, 2020) تأکید دارد که آموزش، کوششی آگاهانه و برنامه‌ریزی‌شده برای ایجاد فضای یادگیری است که پتانسیل دانش‌آموزان را برای دستیابی به شخصیت‌های خویشتن‌دار، هوشمند و شایسته توسعه می‌دهد. در این میان، فرآیند یاددهی و یادگیری به‌عنوان فعالیتی دوسویه میان معلمان و دانش‌آموزان، نقشی کلیدی در ارتقای نتایج آموزشی ایفا می‌کند. (Sharifard, 1402)

عوامل مختلفی بر یادگیری دانش‌آموزان تأثیرگذارند که می‌توان آن‌ها را به دو دسته عوامل درونی و بیرونی طبقه‌بندی کرد. (Saputra, 2021) بیان می‌کند که عوامل درونی، شامل ویژگی‌های فیزیولوژیکی و روان‌شناختی، و عوامل بیرونی، شامل مؤلفه‌های اجتماعی و فرهنگی، نقش مؤثری در نتایج تحصیلی دارند. یکی از مهم‌ترین عوامل درونی، انگیزش تحصیلی است که به‌عنوان نیروی محرکه یادگیری تعریف می‌شود. این عامل نه تنها به موفقیت تحصیلی منجر می‌شود بلکه تداوم فعالیت‌های یادگیری را نیز تضمین می‌کند. (Hawidz, 2023) شاخص‌های انگیزش تحصیلی شامل تمایل به موفقیت، امید به آینده و قدردانی از یادگیری است. (Saputra, 2021)

خانواده نیز به‌عنوان یک نهاد اجتماعی نقش اساسی در شکل‌گیری انگیزه‌های تحصیلی دانش‌آموزان ایفا می‌کند. عبدالله (Abdullah, 2023) معتقد است که نگرش و عملکرد والدین، به‌ویژه در دوران کودکی که شخصیت فرد شکل می‌گیرد، تأثیر عمیقی بر مسیر یادگیری و انگیزش تحصیلی فرزندان دارد. در این زمینه، سواد فرهنگی والدین نقش محوری ایفا می‌کند. هیرش (Hirsch, 1983) سواد فرهنگی را مجموعه‌ای از دانش‌ها و توانمندی‌هایی تعریف می‌کند که برای بقا و رشد در جهان امروز ضروری است. از این رو، آگاهی فرهنگی والدین می‌تواند جهت‌گیری تحصیلی دانش‌آموزان را بهبود بخشد.

امید به آینده، به‌عنوان یکی از عوامل کلیدی در افزایش انگیزه و پیشرفت تحصیلی، مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. علیزاده (Alizadeh Aghdam, 1391) بیان می‌کند که امید منشأ پویایی و پیشرفت انسان‌ها است و افرادی که امید دارند، نه تنها اهداف خود را با جدیت دنبال می‌کنند، بلکه زمینه‌های دستیابی به موفقیت را نیز برای خود فراهم می‌سازند. این عامل تأثیرات قابل توجهی بر بهبود عملکرد فردی و اجتماعی، به‌ویژه در دانش‌آموزان به‌عنوان سرمایه‌های انسانی آینده‌ساز جامعه، دارد. با توجه به اهمیت امید به آینده و سواد فرهنگی والدین در رشد انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان، این مطالعه به بررسی تأثیر این عوامل در میان دانش‌آموزان مقطع ابتدایی دوره دوم شهرستان هیرمند می‌پردازد. سؤال اصلی پژوهش این است که آیا امید به آینده بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان اثرگذار است و نقش میانجی سواد فرهنگی والدین در این رابطه چیست؟ این تحقیق تلاش می‌کند با ارائه شواهد علمی، بینشی جدید برای برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری آموزشی در این منطقه ارائه دهد.

کریمزاده (Karimizadeh, 1402) در مطالعه‌ای تحت عنوان بررسی رابطه امید به آینده با سطح دینداری و پایگاه اجتماعی-اقتصادی در میان دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز بیان نمود: برای اجرای این پژوهش علاوه بر مرور رویکردهای نظری، پیشینه مفصلی از تحقیقات صورت گرفته و سپس با استفاده از روش تحقیق پیمایشی به گردآوری داده‌های تجربی پرداخته. ابزار گردآوری داده‌ها

در این پژوهش پرسشنامه از پیش آماده بوده و در این رابطه از پرسشنامه سنجش امیدواری اسنایدر، پرسشنامه دینداری گالک و استارک و پرسشنامه محقق ساخته پایگاه اجتماعی-اقتصادی استفاده شد. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانشجویان دانشگاه چمران در دو مقطع تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد بود که جمعیت آنها ۱۱۰۷۱ و با استفاده از فرمول کوکران ۳۷۱ نفر از آنها به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. نتایج نشان داد که بین امید به آینده با متغیرهای دینداری و پایگاه اجتماعی-اقتصادی رابطه معناداری وجود دارد، اما هیچ تفاوتی در میان دختران و پسران از لحاظ میزان امیدواری مشاهده نشد.

حسین ثابت (Hosseini Sabet, 1402) در پژوهشی با عنوان مقایسه سرزندگی تحصیلی، جو عاطفی خانواده و انگیزش تحصیلی در دانش‌آموزان ممتاز و عادی، نشان داد که میان دو گروه دانش‌آموزان ممتاز و عادی در متغیرهای جو عاطفی خانواده، مؤلفه‌های آن، انگیزش تحصیلی و سرزندگی تحصیلی تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین میانگین دانش‌آموزان ممتاز در تمامی این متغیرها از گروه عادی بالاتر بود.

گاماسینگ (Gamasing, 2023) در مطالعه‌ای تحت عنوان تعیین عوامل ارزیابی ارگونومیک موثر بر انگیزه تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در کلاس‌های آنلاین در دانشجویان فیلیپین بیان داشت: در مجموع ۳۱۶ پاسخ‌دهنده با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند از طریق بسترهای رسانه‌های اجتماعی به پرسشنامه آنلاین پاسخ دادند. شاخص‌های مبتنی بر ارگونومیک برای فیزیکی، شناختی و ارگونومی کلان به طور همزمان با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری حداقل مربعات جزئی (PLS-SEM) تجزیه و تحلیل شدند. نتایج نشان داد که طراحی ایستگاه کاری، استفاده از LMS، دسترسی به فناوری، ارائه آموزش، سطح دما و سبک یادگیری بصری به طور قابل توجهی بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد که سپس بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموز تأثیر می‌گذارد.

سو (Su, 2023) در مطالعه‌ای تحت عنوان ارتباط بین امید به آینده، ارضای نیازهای اساسی روانشناختی در مدرسه و نشانه‌های افسردگی در دانش‌آموزان دبستانی بیان داشت: نمونه‌ای متشکل از ۶۳۷ دانش‌آموز دبستانی چینی، اقدامات خودگزارشی امید و علائم افسردگی را در شش نوبت در فواصل زمانی ۶ ماهه تکمیل کردند. یافته‌ها نشان داد که: (الف) امید به آینده، ارضای نیازهای اساسی روانشناختی و علائم افسردگی به طور متقابل با یکدیگر ارتباط مستقیم دارند. (ب) امید به آینده به طور غیرمستقیم علائم افسردگی را از طریق ارضای نیازهای اساسی روانشناختی پیش‌بینی کرد، اما برعکس نه.

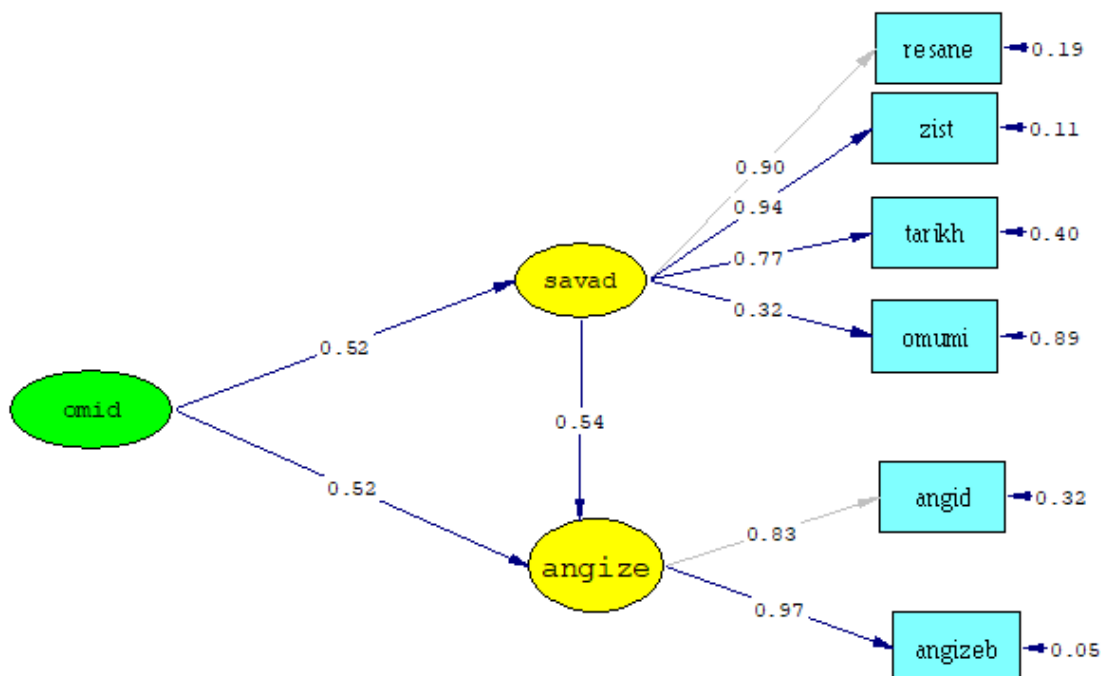
روش شناسی تحقیق

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از لحاظ اجرا توصیفی-همبستگی با رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری است. جامعه آماری شامل ۵۴۲۵ دانش‌آموز مقطع ابتدایی دوره دوم شهرستان هیرمند در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ است. حجم نمونه ۳۵۷ نفر با استفاده از جدول کرجسی و مورگان و به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شد. ابزار گردآوری مورد استفاده در این پژوهش شامل سه پرسشنامه استاندارد هستند: پرسشنامه امید به آینده قایینی حصاررویه (۱۳۹۸)، پرسشنامه انگیزش تحصیلی هارتر، و پرسشنامه سواد فرهنگی هیرش (۱۹۸۳). پرسشنامه امید به آینده قایینی حصاررویه شامل ۲۰ سوال است که به دو بعد امید به آینده فردی و اجتماعی تقسیم می‌شود. این پرسشنامه به شیوه مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) نمره‌گذاری می‌شود، به طوری که نمره‌های بالاتر نشان‌دهنده سطح بالاتری از امید به آینده است. پرسشنامه انگیزش تحصیلی هارتر شامل ۳۰ سوال است و به چهار بعد اصلی انگیزش درونی، انگیزش بیرونی، خودکارآمدی تحصیلی و نگرش به تحصیل تقسیم می‌شود. این پرسشنامه نیز با استفاده از مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت نمره‌گذاری می‌شود و نمرات بالاتر نشان‌دهنده انگیزش تحصیلی بیشتر است. در نهایت، پرسشنامه سواد فرهنگی هیرش (۱۹۸۳) شامل ۲۵ سوال است که به ارزیابی سواد فرهنگی افراد می‌پردازد و این پرسشنامه نیز از مقیاس لیکرت برای نمره‌گذاری استفاده می‌کند، که نمرات بالاتر نشان‌دهنده سواد فرهنگی بالاتر است. روایی پرسشنامه‌ها با استفاده از نظرات اساتید راهنما تأیید شده و پایایی آنها نیز به ترتیب ۰٫۷۹، ۰٫۹۲ و ۰٫۷۹ محاسبه شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی با استفاده از نرم افزار SPSS 23 شامل جداول توزیع فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد، و آمار استنباطی با استفاده از نرم افزار LISREL 8.8 برای مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد. در بخش استنباطی، ارزیابی الگوی پیشنهادی در دو مرحله صورت گرفت: ابتدا الگوی اندازه‌گیری و سپس ارزیابی ساختاری الگو. شاخص‌های برازندگی مختلفی مانند RMSEA، NFI، CFI و GFI برای تعیین کفایت برازش الگوی پیشنهادی مورد استفاده قرار گرفتند.

یافته ها

۱ خروجی ترسیمی مدل اولیه در حالت تخمین استاندارد

در شکل ۲ مدل ساختاری اولیه پژوهش به شکل خروجی نرم افزار لیزرل در حالت تخمین استاندارد قابل مشاهده است.

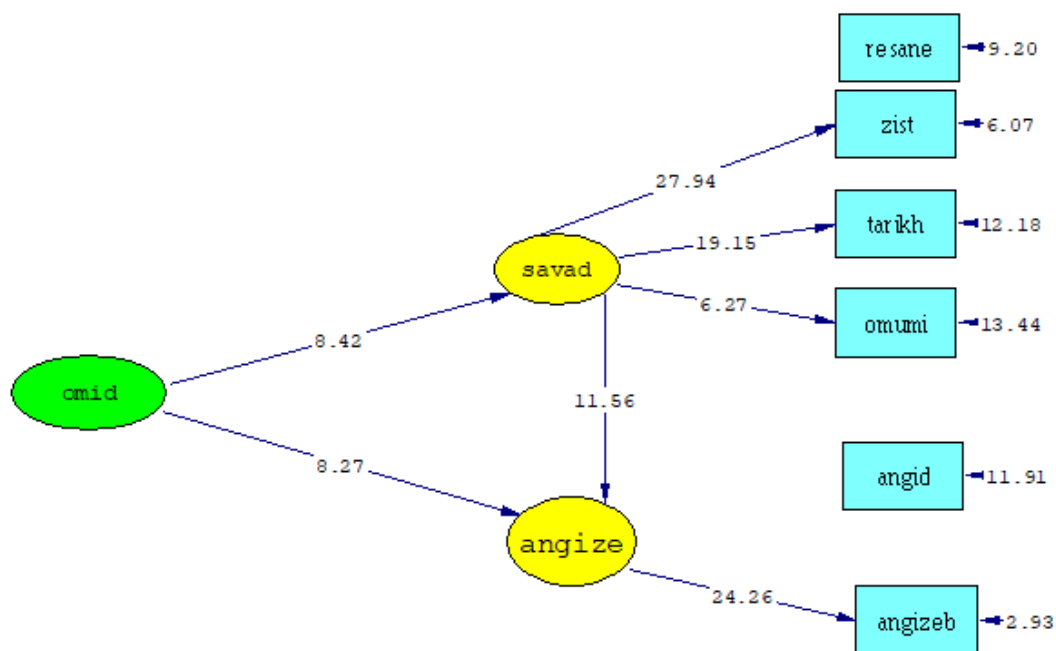
Chi-Square=1354.97, df=12, P-value=0.00000, RMSEA=0.063

شکل ۱. مدل اولیه در حالت تخمین استاندارد

با توجه به شکل ۱، بار عاملی تمامی متغیرها بالای ۰٫۳ می باشند و نشان از ارتباط مستقیم متغیرها دارد.

۲ خروجی ترسیمی مدل اولیه در حالت ضرایب معناداری

با توجه به بررسی همبستگی متغیرهای الگوی پیشنهادی، در مرحله بعدی بایستی معنی داری این روابط مورد بررسی قرار گیرد جهت این امر از آماره آزمون t استفاده می نمایم. جهت معنی دار بودن روابط بایستی مقدار آزمون در سطح معنی داری ۰٫۰۵ از ۱٫۹۶ بیشتر باشد.

Chi-Square=1354.97, df=12, P-value=0.00000, RMSEA=0.063

شکل ۲. تحلیل مسیر با مقادیر معنی داری

طبق شکل ۲ آماره t ، ارتباط بین تمام متغیرها بالای ۱٫۹۶ ارزیابی شده است و در نتیجه روابط معنی دار می باشند. با توجه به مقادیر به دست آمده مدل پیشنهادی مورد تأیید است جهت تأیید نهایی در مرحله بعد به بررسی شاخص های برازندگی در نرم افزار لیزرل پرداخته شد.

۳ بررسی شاخص های برازندگی مدل نهایی

بطور کلی برای ارزیابی مدل تحلیل مسیر چندین مشخصه برازندگی وجود دارد. در این پژوهش برای ارزیابی از شاخص های مجذور کای دو، میانگین مجذور، شاخص برازندگی GFI، شاخص نرم شده برازندگی NFI، شاخص نرم نشده برازندگی NNFI، شاخص برازندگی فزاینده IFI، شاخص برازندگی تطبیقی CFI و واریانس خطای تقریب RMSEA استفاده شده است.

جدول ۱. بررسی شاخص های برازندگی مدل نهایی

نتیجه	مقدار شاخص در مدل نهایی	دامنه پذیرش	شاخص برازندگی
مطلوب	۲,۴۸	۱-۵	چذر میانگین مجذورات خطای تقریب
مطلوب	۰,۰۶	<۰,۱	RMSEA
مطلوب	۰,۹۶	>۰,۹	NFI
مطلوب	۰,۹۴	>۰,۹	NNFI
مطلوب	۰,۹۸	>۰,۹	CFI
مطلوب	۰,۹۴	>۰,۹	GFI
مطلوب	۰,۹۵	>۰,۹	IFI

مقادیر جدول ۱ نشان می دهد بخش ساختاری مدل از برازندگی مطلوبی برخوردار است.

بررسی فرضیه کلی تحقیق:

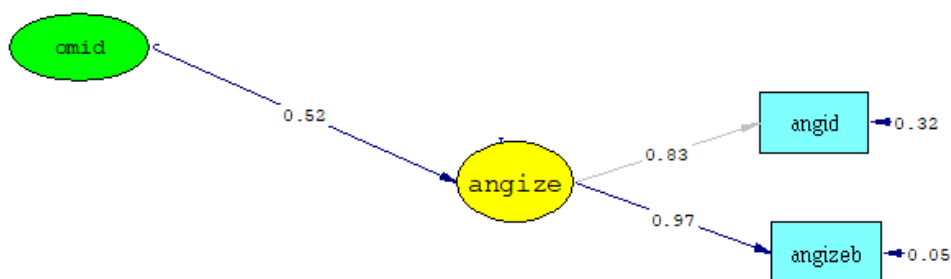
امید به آینده بر انگیزش تحصیلی از طریق نقش میانجی سواد فرهنگی والدین در دانش آموزان اثر گذار است.

جدول ۲. بررسی فرضیه کلی بر مبنای مدل معادلات ساختاری

سطح معناداری	تأثیرات			مسیرهای موجود در الگو
	اثرات کل	اثرات غیر مستقیم	اثرات مستقیم	
//*	*/**	*/**	*/**	امید به آینده بر انگیزش تحصیلی با نقش میانجی سواد فرهنگی والدین

با توجه به نتایج جدول ۲ امید به آینده بر انگیزش تحصیلی از طریق نقش میانجی سواد فرهنگی والدین در دانش آموزان ($\beta=0.10$ ، $P \leq 0.00$) ارتباط مثبت معناداری دارد. فرضیه کل تأیید می شود.

فرضیه اول: امید به آینده بر انگیزش تحصیلی در دانش آموزان اثر گذار است.

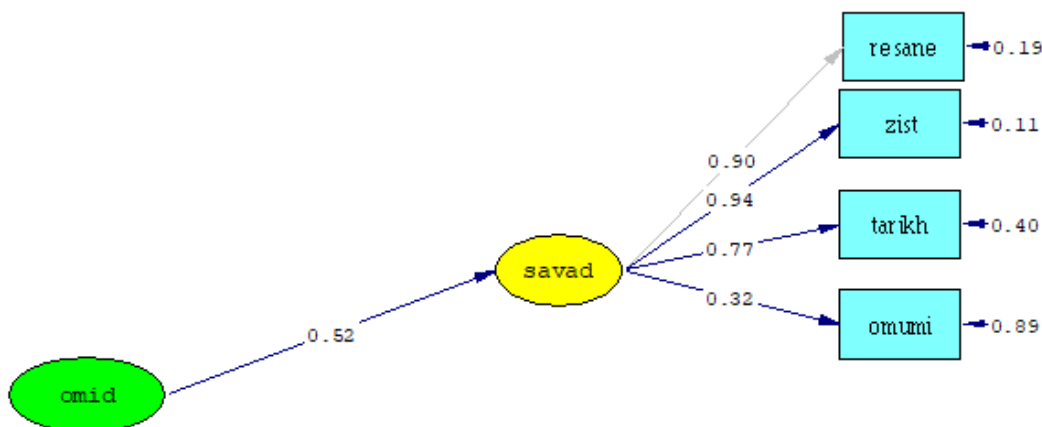

Chi-Square=1354.97, df=12, P-value=0.00000, RMSEA=0.053

شکل ۳. بررسی ضرایب مسیر فرضیه اول

طبق شکل ۳ ضریب مسیر بین دو متغیر امید به آینده در دانش آموزان و انگیزش تحصیلی ۰.۵۳ بوده است که بیشتر از ۰.۳ می باشد از طرفی طبق شکل ۳ مقدار آماره $t_{8,27}$ می باشد که عدد آن بسیار بیشتر از ۱.۹۶ می باشد از طرفی تمامی ضرایب مثبت می باشد لذا فرضیه اول مورد تأیید می باشد و امید به آینده در دانش آموزان اثر مثبت و مستقیمی بر انگیزش تحصیلی دارد.

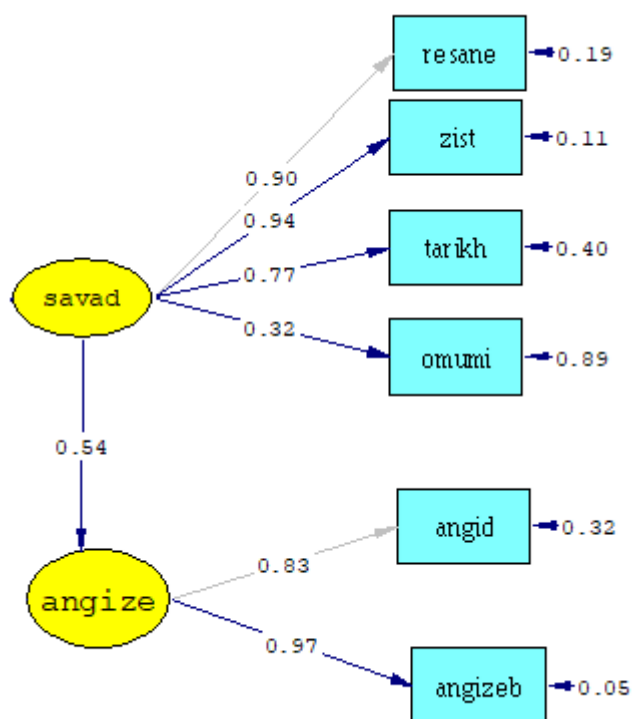
فرضیه دوم: امید به آینده در دانش آموزان بر سواد فرهنگی والدین اثر گذار است.

شکل ۴. بررسی ضرایب مسیر فرضیه دوم

بر مبنای شکل ۴ ضریب مسیر بین دو متغیر امید به آینده در دانش آموزان و سواد فرهنگی والدین ۰,۵۲ بوده است که بیشتر از ۰,۳ می باشد از طرفی طبق شکل ۴ مقدار آماره t ۸,۴۲ می باشد که عدد آن بیشتر از ۱,۹۶ گزارش شده است، لذا فرضیه دوم مورد تأیید می باشد و امید به آینده در دانش آموزان اثر مثبت و مستقیمی بر سواد فرهنگی والدین دارد.

فرضیه سوم: سواد فرهنگی والدین بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان اثر گذار است .

شکل ۵. بررسی ضرایب مسیر فرضیه سوم

بر اساس شکل ۵ ضریب مسیر بین دو متغیر سواد فرهنگی والدین بر انگیزش تحصیلی ۰,۵۴ بوده است که بیشتر از ۰,۳ می باشد از طرفی طبق شکل ۵ مقدار آماره t ۱۱,۵۶ می باشد که عدد آن بیشتر از ۱,۹۶ گزارش شده است، لذا فرضیه سوم با اثر بسیار بالا مورد تأیید می باشد و سواد فرهنگی والدین اثر مثبت و مستقیمی بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان دارد.

بحث و نتیجه گیری

فرضیه اول: امید به آینده بر انگیزش تحصیلی در دانش آموزان اثرگذار است

طبق یافته‌های این پژوهش، بین امید به آینده و انگیزش تحصیلی دانش آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این به این معناست که هر چه دانش آموزان به آینده خود امیدوارتر باشند، انگیزه بیشتری برای تحصیل و تلاش در مدرسه نشان می‌دهند. امید به آینده می‌تواند به عنوان یک عامل روانی و انگیزشی مهم، دانش آموزان را به سمت اهداف تحصیلی خود هدایت کند و احساس اطمینان و مثبت‌اندیشی نسبت به آینده، آنها را در برابر چالش‌ها مقاوم‌تر می‌سازد. این یافته با مطالعات قبلی هم‌راستا است. به‌ویژه، فراسر و همکاران (۲۰۲۴) در پژوهشی که روی دانش آموزان لاتینکس انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که انتظارات مثبت نسبت به آینده، حمایت اجتماعی و امید با موفقیت تحصیلی دانش آموزان ارتباط قوی و معناداری دارند. پژوهش حاضر نیز نشان داد که بین امید به آینده و انگیزش تحصیلی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد و این هم‌راستایی با یافته‌های فراسر و همکاران تأکید بر اهمیت نقش امید در انگیزش تحصیلی دارد. بنابراین، فرضیه اول پژوهش که بیان می‌کند "امید به آینده بر انگیزش تحصیلی در دانش آموزان اثرگذار است"، تأیید می‌شود و این نتایج به وضوح نشان می‌دهد که امید به آینده می‌تواند به‌طور مستقیم بر انگیزش تحصیلی تأثیرگذار باشد.

فرضیه دوم: امید به آینده در دانش آموزان بر سواد فرهنگی والدین اثرگذار است

نتایج این تحقیق نشان داد که امید به آینده در دانش آموزان بر سواد فرهنگی والدین تأثیرگذار است. به عبارت دیگر، زمانی که دانش آموزان احساس امیدواری بیشتری به آینده داشته باشند، تمایل بیشتری دارند که به منابع و اطلاعاتی دست یابند که به ارتقاء سطح فرهنگی خانواده کمک می‌کند. این یافته نشان می‌دهد که امید به آینده نه تنها می‌تواند بر فرد تأثیر بگذارد بلکه بر محیط خانواده نیز اثرگذار است. در پژوهش‌های قبلی نیز یافته‌هایی مشابه وجود دارد. به‌ویژه، محمدپور (۱۴۰۱) در مطالعه‌ای که به بررسی عوامل اثرگذار بر امید به آینده دانشجویان پرداخته بود، نتایج مشابهی به دست آورد که نشان می‌دهد امید به آینده می‌تواند به‌طور غیرمستقیم بر رشد فرهنگی و سواد خانواده تأثیر بگذارد. همچنین، والدین با افزایش آگاهی نسبت به اهمیت تحصیل و آموزش، در پی بهبود سواد فرهنگی خود برمی‌آیند که این امر بر رشد و پیشرفت فرزندان تأثیرگذار است. بنابراین، فرضیه دوم پژوهش که "امید به آینده در دانش آموزان بر سواد فرهنگی والدین اثرگذار است"، نیز تأیید می‌شود و نشان می‌دهد که امید به آینده می‌تواند موجب انگیزش در دانش آموزان برای ارتقاء سطح فرهنگی خانواده شود.

فرضیه سوم: سواد فرهنگی والدین بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان اثرگذار است

یافته‌ها نشان دادند که سواد فرهنگی والدین تأثیر مستقیمی بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان دارد. به عبارت دیگر، والدینی که از سطح سواد فرهنگی بالاتری برخوردارند، تمایل بیشتری به حمایت از تحصیل فرزندان خود دارند و از آنجا که این نوع حمایت می‌تواند باعث افزایش اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی دانش آموزان شود، سطح انگیزش تحصیلی آنان بالاتر می‌رود. به علاوه، والدین با داشتن سواد فرهنگی بیشتر قادرند نقش مهم‌تری در تصمیمات تحصیلی و پرورش علاقه به تحصیل در فرزندان خود ایفا کنند. این یافته با پژوهش دهقان (۱۴۰۲) هم‌راستا است که در آن به بررسی رابطه پیشرفت تحصیلی و فرهنگ خانوادگی پرداخته شد. او نشان داد که سواد و فرهنگ خانواده ارتباط معناداری با انگیزش تحصیلی دانش آموزان دارد. در همین راستا، پژوهش‌های دیگری نیز نشان داده‌اند که والدین با سواد فرهنگی بالا قادر به فراهم کردن محیطی مناسب برای تحصیل فرزندان خود هستند و این خود موجب افزایش انگیزش تحصیلی آنان می‌شود. بنابراین، فرضیه سوم که "سواد فرهنگی والدین بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان اثرگذار است"، نیز تأیید می‌شود. نتایج پژوهش حاضر تأکید می‌کنند که سطح سواد فرهنگی والدین نه تنها بر سطح آموزشی دانش آموزان تأثیرگذار است، بلکه در ایجاد انگیزش و علاقه به تحصیل در آنها نقش کلیدی دارد. باتوجه به نتایج و یافته‌ها پیشنهاد می‌شود:

- حضور مشاورین تحصیلی در مدارس دوره دوم دبستان به صورت جدی پیگیری شود.
- با دعوت از مشاوران خانواده با تجربه عملی بالا، برای والدین، نسبت به افزایش سواد فرهنگی آنها و توجه درباره مسائل زندگی و مسئولیت‌های متقابل هر فرد در زندگی متناسب با وضعیت سنی آنان برگزار شود.

- تقویت هر یک از متغیرها در جامعه کودکان بسیار جدی پیگیری شود و ارگان‌هایی مانند صدا، سیما، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، کانون‌های فرهنگی محلات، هماهنگ با مدارس و وزارت آموزش و پرورش برنامه‌های تربیتی انگیزه‌ای بیشتری جهت دانش‌آموزان کودک و نوجوان طرح‌ریزی نمایند.
- با توجه به پایین بودن میزان امید به آینده برگزاری دوره‌های آموزشی برای والدین، مشاورین مدرسه، معلمان آموزشی توصیه می‌گردد.

تقدیر و تشکر

پژوهش حاضر بخشی حاصل بخشی از تحقیق پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد با عنوان بررسی تأثیر امید به آینده بر انگیزش تحصیلی از طریق نقش میانجی سواد فرهنگی والدین در دانش‌آموزان مقطع ابتدایی دوره دوم شهرستان هیرمند و راهنمایی استاد ارجمند سرکار خانم دکتر پریسا فرخی نژاد است که بابت راهنمایی‌های ارزنده ایشان، نهایت تشکر و قدردانی را دارم.

References

- Abedi, A., Sadeghi, A., & Rabiei, M. (2016). A Study of the Relationship between Academic Hope and Academic Achievement of Students. *Research in Curriculum Planning*, 13(22), 94-106. [in Persian]
- Ahmadi, S., & Nikbin, M. (2019). The Effect of Parents' Cultural Literacy on Improving the Academic Status of Students in Elementary Schools. *Journal of Educational Research*, 14(59), 53-72. [in Persian]
- Aithal, P. S., & Aithal, S. (2020). Analysis of the Indian National Education Policy 2020 towards achieving its objectives. *International Journal of Management, Technology, and Social Sciences (IJMSTS)*, 5(2), 19-41.
- Alaei, K., & Sahraei, R. (2018). The Mediating Role of Students' Cultural Capital in the Relationship between Parents' Cultural Literacy and Academic Motivation. *Journal of Educational Management Innovations*, 13(3), 7-22. [in Persian]
- Altafi, L., & Khodabakhshi, M. (2020). The Role of Hope for the Future in Predicting Academic Motivation of High School Students. *Journal of School Psychology*, 9(1), 143-160. [in Persian]
- Amini, M., & Rahimi, H. (2017). The Relationship between Hope for the Future and Academic Achievement: The Mediating Role of Academic Motivation. *Journal of Research in Educational Systems*, 11(37), 45-61. [in Persian]
- Abdullah, D., Poetri, A. L., Saputra, N., & Al Haddar, G. (2023). The role of parent-teacher communication for improving children's achievement. *cendikia: media jurnal ilmiah pendidikan*, 13(3), 482-488.
- Ge, J. L., Feldman, D. B., & Shu, T. M. (2023). The relationships of hope, optimism, and academic motivation with GPA among university students in Hong Kong. *Psychological Reports*, 00332941231184144.
- Gumasing, M. J. J., & Castro, F. M. F. (2023). Determining ergonomic appraisal factors affecting the learning motivation and academic performance of students during online classes. *Sustainability*, 15(3), 1970.
- Havidz, H. B. H., & Mujakiah, N. (2023). The effect of learning environment on student motivation and student achievement (literature review study). *international journal of psychology and health science*, 1(1), 30-39.
- Li, J., & Pilz, M. (2023). International transfer of vocational education and training: a literature review. *Journal of vocational education & training*, 75(2), 185-218.
- Saputra, E. B. (2022). The effect of teacher communication ability and learning motivation on student learning outcomes in economic lessons for class XI IPS SMA ekasakti in Padang academic year 2015/2016. *Journal international on global education*, 1(1), 1-10.

Shanmugavelu , G. , Balakrishnan , A. , Parasuraman , L. , Ariffin , K. , Kannan , B. , Vadivelu , M. (2020). Inquiry method in the teaching and learning process. Shanlax shanlax International Journal of Education ۸(۳) ۶-۹.

Su ,M. Huebner ,E. S. ,Tian ,L. (2023). Longitudinal associations among hope ,basic psychological needs satisfaction at school ,and depressive symptom in elementary schoolchildren. Current psychology ۴۲(۳۲) ۲۸۱۹۱-۲۸۲۰۴.